

2. Lovforslagets formål og indhold

2.1. Naturbeskyttelsesloven

Naturklagenævnet er øverste administrative myndighed i fredningssager og klageinstans for afgørelser efter en række love om regulering af fast ejendom: planloven, naturbeskyttelsesloven, råstofloven, skovloven, masteloven, sommerhusloven, kolonihaveloven, lov om miljømål og lov om miljøvurdering af planer og programmer.

I Naturklagenævnets behandling af sager deltager formanden (jurist), 2 højestere dommere samt et antal læge medlemmer udpeget ved, at hvert af de partier, der er repræsenteret i Folketingets Finansudvalg, har valgt et medlem (antallet varierer således i forhold til antallet af partier i Finansudvalget, og nævnet har varieret med mellem 8 og 13 medlemmer). For tiden har nævnet 10 medlemmer. Nævnet behandler årligt knap 1.900 sager. Nævnet er karakteriseret ved en høj grad af formandskompetence, og formanden afgør i dag hovedparten af sagerne - ca. 85 pct.

Begrundelsen for at inddrage lægmænd i behandling af klagesager generelt er behovet for, at almene og samfundsmæssige synspunkter indgår i en samlet vurdering og afvejning af sagerne. Personer indstillet af politiske partier vurderes som gode repræsentanter for »folkets stemme« i sager, hvor der skal udøves et skøn.

Hovedparten af de sager, der behandles af Naturklagenævnet som klageinstans, er afgjort i første instans af kommunalbestyrelser (eller amtsråd indtil 1. januar 2007) og lokale fredningsnævn, mens et begrænset antal af sagerne afgøres af Skov- og Naturstyrelsen. Der er derfor - også historisk set - en god grundelse for, at Naturklagenævnets lægmedlemmer udpeges politisk og på landsniveau. Helt tilbage fra den første naturfredningslov i 1917 (Lov nr. 245 af 8. maj 1917) har der siddet landspolitisk udpegede lægmedlemmer i Overfredningsnævnet, som primært behandlede fredningssager og klagesager fra fredningsnævnene - 2 medlemmer udpeget af Folketinget og 2 medlemmer udpeget af Landstinget.

Udpegning af den politiske repræsentation i Naturklagenævnet via Folketingets Finansudvalg blev først indført med naturfredningsloven fra 1969 (Lov nr. 314 af 18. juni 1969) og var oprindeligt begrundet i det tidligere Overfredningsnævns karakter. Nævnets væsentligste sagsområde var som nævnt fredningssager og klager over fredningssager, og en række af dis-

se medførte særdeles store statslige erstatninger. Derfor var det dengang hensigtsmæssigt at koble udpegningen af lægmedlemmer til nævnet til Folketingets Finansudvalg. I mellemtiden er langt flere partier repræsenteret i Folketinget, og antallet af lægmedlemmer er derfor i dag langt større end oprindeligt. Hertil kommer, at Finansudvalgets sammensætning tidligere svarede til Folketingets flertal, fordi der var få partier repræsenteret i Folketinget. I dag er det derimod sådan, at Finansudvalgets sammensætning ikke afspejler Folketingets politiske sammensætning.

I dag udgør fredningssager kun en meget lille del af Naturklagenævnets samlede sagsmængde. Den historiske grundelse for det gældende system, hvorefter lægmændene indstilles af de partier, der har medlemmer i Folketingets Finansudvalg, er derfor ikke til stede i dag. Det er således ikke længere en forudsætning, at Finansudvalget skal være indstillingsgrundlag. Med lovforslaget flyttes indstillingen af lægmedlemmer derfor »tilbage« til Folketingssalen, så den politiske repræsentation i Naturklagenævnet balancerer bedre med Folketingets politiske sammensætning.

Erfaringen har vist, at der i nogle sager med fordel vil kunne inddrages sagkyndige som f.eks. biologer eller landskabsmæssige eksperter i videre omfang end i dag. Det kunne f.eks. være tilfældet i sager vedrørende de generelt beskyttede naturtyper efter naturbeskyttelseslovens § 3. Ud fra en ressourcemæssig betragtning samt ud fra en vurdering af sagernes karakter vurderes deltagelse af sagkyndige eksperter i nævnet i samtlige sager ikke at være nødvendig. En model, hvorefter nævnet bistås af sagkyndige eksperter efter behov, forekommer mest fornuftig. Det er efter forslaget op til formanden at drage omsorg for, at inddragelsen sker i nødvendigt omfang.

I henhold til den gældende bestemmelse i naturbeskyttelseslovens § 80, stk. 3, udpeges og vælges der en suppleant for hvert medlem i nævnet - på nær formanden, idet suppleanten kun kan deltage i behandlingen og afgørelsen af en sag, når det pågældende medlem er forhindret varigt eller for længere tid. Den restriktive suppleantbestemmelse kan være u hensigtsmæssig i visse situationer. Det foreslås, at begrænsningerne i suppleanternes deltagelse ophæves, således at suppleanter fremover kan indtræde i alle tilfælde, når et medlem har forfald. Det forudsættes, at suppleanterne holdes løbende orienteret om sagerne og ajourført med nævnets mødekalendar, så de løbende kan træde ind i medlemmernes sted.